

Hoge Raad, 10 november 1995, Reprorecht v NBLC

AUTEURSRECHT

Knipselkranten

- [dat hier te lande mede als ‘tijdschrift’ in de zin van art. 15, eerste lid onder 1°, Aw heeft te gelden: een bij tussenpozen, in het belang van de ‘free flow of information’ uitgegeven publicatie die uit niets anders bestaat dan uit een naar onderwerp geselecteerde verzameling van reproducties van in verschillende dag-, nieuws- of weekbladen dan wel tijdschriften verschenen bijdragen als omschreven in de openingszin van art. 15, eerste lid, Aw.](#)

Tegen deze achtergrond komt beslissende betekenis toe aan de door het Hof in zijn rov. 8 geciteerde uitlatingen van de betrokken bewindslieden, in het bijzonder de door hen in de Memorie van Toelichting op het voorgestelde art. 15 gemaakte opmerking: ‘De hier voorgestelde regeling is ook voor zogenaamde ‘knipselkranten’ bedoeld.’ (Kamerstukken II 1980/81, 16 740, nr. 3, blz. 5). Uit deze uitlatingen blijkt immers dat men in Nederland in dier voege gebruik heeft willen maken van voormelde, door de Conventie gelaten vrijheid, dat hier te lande mede als ‘tijdschrift’ in de zin van art. 15, eerste lid onder 1°, Aw heeft te gelden: een bij tussenpozen, in het belang van de ‘free flow of information’ uitgegeven publicatie die uit niets anders bestaat dan uit een naar onderwerp geselecteerde verzameling van reproducties van in verschillende dag-, nieuws- of weekbladen dan wel tijdschriften verschenen bijdragen als omschreven in de openingszin van art. 15, eerste lid, Aw. De term ‘tijdschrift’ in art. 15, eerste lid onder 1°, is op zichzelf ruim genoeg om dergelijke knipselkranten te omvatten en tegen de achtergrond van hetgeen hiervoor omtrent art. 10bis van de Berner Conventie is opgemerkt kan niet worden gezegd dat, ook al wijkt de Nederlandse concretisering af van die van andere Unielanden, door het brengen van dergelijke kranten onder de door deze bepaling mogelijk gemaakte overnamevrijstelling de grenzen van de aan de nationale wetgever gelaten vrijheid zijn overschreden.

Vindplaatsen: NJ 1996, 177

Hoge Raad, 10 november 1995

(Martens, Roelvink, Korthals Altes, Nieuwenhuis, Swens-Donner)
[...]

De Stichting Reprorecht, te Amstelveen, eiseres tot cassatie, adv. Jhr. mr. J.L.R.A. Huydecoper, tegen

1. De vereniging Nederlands Bibliotheek- en Lectuurcentrum NBLC, te 's-Gravenhage,
2. De provincie Noord-Brabant, te 's-Hertogenbosch, verweersters in cassatie, adv. Prof. mr. E.J. Dommering.

1. Het geding in feitelijke instanties

Eiseres tot cassatie — verder te noemen: de Stichting — heeft bij exploiten van 28 januari 1991 verweersters in cassatie — verder te noemen: NBLC respectievelijk de Provincie — gedagvaard voor de Rechtbank te 's-Gravenhage en gevorderd, verkort weergegeven:

— NBLC en de Provincie te bevelen een door een register-accountant gecertificeerde opgave te doen, over de periode vanaf 1 januari 1988 tot en met de datum van het te dezen te wijzen vonnis, van alle door haar vervaardigde selecties mediapublicaties, en van het aantal pagina's, de oplage en de verschijningsfrequentie van iedere zodanige selectie;

— NBLC en de Provincie te bevelen na afloop van ieder toekomstig kwartaal een gelijke opgave te doen;

— NBLC en de Provincie te veroordelen tot betaling van *f* 0,10 per pagina van ieder exemplaar van iedere door haar vervaardigde selectie mediapublicaties;

— NBLC en de Provincie gezamenlijk te veroordelen tot betaling van *f* 7500 ter zake van buitengerechtelijke kosten.

NBLC en de Provincie hebben tegen deze vorderingen verweer gevoerd. NBLC heeft in reconventie gevorderd de Stichting te veroordelen tot betaling van *f* 14 421,45 aan buitengerechtelijke kosten.

Bij vonnis van 13 mei 1992 heeft de Rechtbank in conventie de vorderingen afgewezen en in reconventie de zaak naar de rol verwezen voor het nemen van een akte door NBLC, met aanhouding van iedere verdere beslissing.

Tegen dit vonnis heeft de Stichting hoger beroep ingesteld bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage. NBLC en de Provincie hebben voorwaardelijk incidenteel hoger beroep ingesteld.

Bij arrest van 28 april 1994 (IER 1994/4, 16, p. 114; red.) heeft het Hof in de procedure tussen de Stichting en NBLC het bestreden vonnis bekrachtigd voor zover in conventie gewezen, en de Stichting niet-ontvankelijk verklaard in haar hoger beroep tegen het vonnis voor zover in reconventie gewezen. In de procedure tussen de Stichting en de Provincie heeft het Hof het bestreden vonnis bekrachtigd.

[...]

3. Beoordeling van het middel

3.1. In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

- i. De Stichting is ingevolge het bepaalde bij art. 7 lid 4 van het KB van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij KB van 23 augustus 1985, Stb. 471 (hierna: het Reprobesluit), door de Minister van Justitie bij besluit van 19 februari 1986, Stb. 79, aangewezen als incasso-organisatie, die met uitsluiting van anderen is belast met de inning en verdeling van vergoedingen, verschuldigd ter zake van vervoelvoudingen van

geschriften, welke vergoedingen zijn verschuldigd door de overheid, onderwijsinstellingen, bibliotheken en andere in het algemeen belang werkzame instellingen.

ii. NBLC vervaardigt selecties van nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen, die worden overgenomen uit dagbladen en tijdschriften en vervolgens — veelal op onderwerp — worden gebundeld. Deze selecties, hierna aan te duiden als ‘knipselkranten’, worden in verschillende oplage en met een verschillende frequentie per jaar tegen betaling onder de op de desbetreffende knipselkranten geabonneerde openbare bibliotheken verspreid.

iii. De Provincie vervaardigt soortgelijke knipselkranten, die voornamelijk worden verspreid onder personen die tot haar organisatie behoren, dan wel bij haar werkzaamheden betrokken zijn.

3.2. De Stichting stelt zich op het standpunt dat de knipselkranten van NBLC en de Provincie niet vallen onder de uitzonderingsbepaling van art. 15 van de Auteurswet 1912 (hierna: Aw), en dat NBLC en de Provincie ter zake van de door hen vervaardigde knipselkranten ingevolge de art. 2, 3 en 5 van het (op art. 16b lid 6 Aw gebaseerde) Reprobesluit aan de auteursrechthebbenden een vergoeding van f 0,10 per gekopieerde pagina verschuldigd zijn. De Stichting vordert in dit geding, kort gezegd, veroordeling van NBLC en de Provincie tot het doen van opgave van de na 1 januari 1988 door hen vervaardigde knipselkranten, met name van het aantal pagina's, de oplagen en de verschijningsfrequentie van elke knipselkrant, voorts tot het doen van gelijke opgaven na elk toekomstig kwartaal, alsmede tot het betalen van f 0,10 per pagina van elke door NBLC respectievelijk door de Provincie vervaardigde knipselkrant.

NBLC en de Provincie stellen zich daarentegen op het standpunt dat genoemde uitzonderingsbepaling wel op de door hen vervaardigde knipselkranten van toepassing is. Zij voeren voorts enige verweren die in cassatie niet aan de orde zijn.

De Rechtbank heeft met betrekking tot dit geschilpunt geoordeeld, kort samengevat, dat de onderhavige knipselkranten weliswaar naar de letter niet vallen onder de in art. 15, eerste lid onder 1°, Aw gebezigde woorden ‘een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift’, maar dat het met de ratio van deze bepaling strookt aan te nemen dat zij ook op knipselkranten van toepassing is.

Het Hof heeft, na in rov. 7 van zijn arrest te hebben vooropgesteld dat de onderhavige knipselkranten ‘zeer wel dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften kunnen worden genoemd’, op de in rov. 8 en 9 vermelde gronden geoordeeld dat zij inderdaad ‘dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften zijn in de zin van artikel 15, eerste lid, onder 1°’. Tegen dit oordeel richt zich het middel.

3.3. De onderdelen 2.1 en 2.2 van het middel — onderdeel 1 bevat slechts een inleiding — strekken ten betoge dat het uit dagbladen en tijdschriften overnemen van nieuwsberichten, gemengde berichten of artikelen niet kan gelden als ‘overnemen (...) door een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift (...)’ als bedoeld in voormelde bepaling. Zij voeren daartoe aan, kort ge-

zegd, dat knipselkranten als de onderhavige niet kunnen gelden als dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift in de zin van die bepaling, dat het overnemen van publicaties in knipselkranten niet kan gelden als ‘reproduction par la presse’ als bedoeld in art. 10bis van de Berner Conventie — bij de strekking waarvan art. 15 Aw beoogt aan te sluiten — en dat de door het Hof aangehaalde uitlatingen van bewindslieden daaraan niet afdoen.

3.4. De onderdelen zijn tevergeefs voorgesteld.

De bij de Wet van 30 mei 1985 tot aanpassing van de Auteurswet 1912 aan de Akte van Parijs van de Berner Conventie, Stb. 307, tot stand gekomen tekst van art. 15 Aw houdt blijkens de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II 1980/81, 16 740, nr. 3, blz. 5) verband met art. 2, achtste lid, en art. 10bis, eerste lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie en is blijkens die toelichting ‘gebaseerd op hetgeen de Conventie bepaalt’. Dit brengt mee dat bij de uitleg van art. 15 de bewoordingen en de strekking van die verdragsbepalingen in het oog moeten worden gehouden, ook wanneer de Conventie niet rechtstreeks van toepassing is.

Art. 10bis, eerste lid, luidt, voor zover hier van belang: ‘Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de permettre la reproduction par la presse (...) des articles d'actualité de discussion économique, politique ou religieuse, publiés dans des journaux ou recueils périodiques (...), dans les cas où la reproduction (...) n'en est pas expressément réservée’.

Zoals uit deze tekst naar voren komt, gaat het om het overnemen ‘door de pers’ van in de pers verschenen artikelen, maar is het begrip ‘la presse’ niet nader gedefinieerd, doch — mede — overgelaten aan concretisering door elk van de landen van de Unie.

Dit schept voor hen de — door de strekking van de bepaling begrensde — vrijheid dit begrip de inhoud te geven die het beste strookt met specifieke nationale verhoudingen en een daarop afgestemde afweging van de betrokken belangen. In dit verband verdient opmerking dat art. 10bis met name ertoe strekt de ‘free flow of information’ te waarborgen en tegenover dit algemeen belang de belangen van de auteurs van de betrokken artikelen voldoende beschermd acht door de mogelijkheid van het opnemen van een verbod van overneming. In dit verband moet tevens worden aangestipt dat de opstellers van art. 10bis ‘la reproduction’ — het letterlijk overnemen — van (gehele) in andere perspublicaties verschenen artikelen in dit kader klaarblijkelijk in beginsel verenigbaar hebben geoordeeld met de aard van de werkzaamheid van ‘la presse’ in de zin van deze bepaling.

Tegen deze achtergrond komt beslissende betekenis toe aan de door het Hof in zijn rov. 8 geciteerde uitlatingen van de betrokken bewindslieden, in het bijzonder de door hen in de Memorie van Toelichting op het voorgestelde art. 15 gemaakte opmerking: ‘De hier voorgestelde regeling is ook voor zogenaamde ‘knipselkranten’ bedoeld.’ (Kamerstukken II 1980/81, 16 740, nr. 3, blz. 5). Uit deze uitlatingen blijkt immers dat men in Nederland in dier voege gebruik heeft willen

maken van voormelde, door de Conventie gelaten vrijheid, dat hier te lande mede als 'tijdschrift' in de zin van art. 15, eerste lid onder 1°, Aw heeft te gelden: een bij tussenpozen, in het belang van de 'free flow of information' uitgegeven publicatie die uit niets anders bestaat dan uit een naar onderwerp geselecteerde verzameling van reproducties van in verschillende dag-, nieuws- of weekbladen dan wel tijdschriften verschenen bijdragen als omschreven in de openingszin van art. 15, eerste lid, Aw. De term 'tijdschrift' in art. 15, eerste lid onder 1°, is op zichzelf ruim genoeg om dergelijke knipselkranten te omvatten en tegen de achtergrond van hetgeen hiervoor omtrent art. 10bis van de Berner Conventie is opgemerkt kan niet worden gezegd dat, ook al wijkt de Nederlandse concretisering af van die van andere Unielanden, door het brengen van dergelijke kranten onder de door deze bepaling mogelijk gemaakte overnamevrijstelling de grenzen van de aan de nationale wetgever gelaten vrijheid zijn overschreden.

Onderdeel 2.2 bevat in de laatste alinea nog een klacht die is gericht tegen 's Hofs overweging (rov. 9, eerste zin) dat gesteld noch gebleken is dat de onderhavige knipselkranten zich in enig opzicht onderscheiden van de knipselkranten van de overheid, waarop de Minister van Justitie in zijn antwoord aan het kamerlid Groenman doelde. Ook deze klacht faalt, aangezien die overweging niet blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting en voor het overige wegens haar feitelijke aard in cassatie niet op haar juistheid kan worden getoetst.

3.5. Ook onderdeel 3 faalt. De uitzonderingsbepaling van art. 15 Aw geldt evenzeer wanneer bij het vervaardigen van knipselkranten als de onderhavige geen 'journalistieke', maar uitsluitend selecterende arbeid wordt verricht of het overnemen geschiedt door een instelling die niet kan worden beschouwd als 'persorgaan' in de dagelijkse betekenis van deze term.

4. Beslissing

De Hoge Raad:

verwerpt het beroep;

veroordeelt de Stichting in de kosten van het geding in cassatie, tot op deze uitspraak aan de zijde van NBLC en de Provincie begroot op f 577,20 aan verschotten en f 3000 voor salaris.

Conclusie A-G De Vriesch Lentsch-Kostense

Inleiding

1 Art. 15 Auteurswet (Aw.) bepaalt — kort gezegd — dat het 'dag-, nieuws- of weekbladen en tijdschriften' is toegestaan nieuwsberichten, gemengde berichten en artikelen over actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen die in andere 'dag-, nieuws-, of weekbladen en tijdschriften' zijn verschenen 'over te nemen' mits de bron op duidelijke wijze wordt vermeld alsmede de aanduiding van de maker indien deze in de bron voorkomt, en mits het auteursrecht ten aanzien van genoemde artikelen niet uitdrukkelijk is voorbehouden. (Ten aanzien van voornoemde nieuwsberichten en gemengde berichten kan ingevolge het derde lid van

art. 15 geen auteursrechtelijk voorbehoud worden gemaakt.) Art. 15 Aw. beperkt aldus het auteursrecht door bedoeld 'overnemen' geoorloofd te verklaren.

Inzet van het onderhavige geding in cassatie is de vraag of de 'knipselkranten', vervaardigd en verspreid door verweersters in cassatie — de vereniging Nederlands Bibliotheek- en Lectoriumcentrum NBLC (hierna: NBLC) en de provincie Noord-Brabant (hierna: de Provincie) —, vallen binnen de categorie 'dag-, nieuws- of weekbladen en tijdschriften' waaraan bedoelde bevoegdheid tot 'overname' is toegekend. Tussen partijen staat vast dat het bij de door NBLC en de Provincie vervaardigde 'knipselkranten' gaat om veelal op onderwerp gebundelde selecties van nieuwsberichten, gemengde berichten en artikelen overgenomen uit dagbladen, weekbladen en tijdschriften. NBLC — een vereniging die tot doel heeft om zonder commercieel oogmerk zorg te dragen voor de belangenbehartiging van het bibliotheekwezen en voor het optimaal functioneren van de openbare bibliotheken — verspreidt haar knipselkranten in verschillende oplagen en met een verschillende frequentie per jaar — tegen betaling — onder de op de desbetreffende knipselkrant geabonneerde bibliotheken. De Provincie verspreidt de door haar vervaardigde knipselkranten voornamelijk onder personen die tot haar organisatie behoren dan wel bij haar werkzaamheden betrokken zijn. Partijen gaan in de onderhavige procedure ervan uit dat de (in bedoelde knipselkranten) overgenomen artikelen alle behoren tot de categorie artikelen over 'actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen' als bedoeld in art. 15 Aw. Zij kwalificeren de onderhavige procedure als een proefprocedure.

2 Eiseres tot cassatie, de Stichting Reprerecht (hierna: de Stichting), is — ingevolge het bepaalde in art. 7 lid 4 van het KB van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij KB van 23 augustus 1985, Stb. 471 (het op art. 16b lid 6 Aw. gebaseerde 'Reprobesluit') — bij besluit van de Minister van Justitie van 19 februari 1986, Stb. 79, aangewezen als incasso-organisatie die met uitsluiting van anderen is belast met de inning en verdeling van vergoedingen ter zake van verveelvoudigingen van geschriften verschuldigd door de overheid, onderwijsinstellingen, bibliotheken en andere in het algemeen belang werkzame instellingen.

De Stichting stelt zich — in tegenstelling tot NBLC en de Provincie — op het standpunt dat de knipselkranten van NBLC niet vallen onder de vrijstelling van art. 15 Aw.; zij is van oordeel dat NBLC en de Provincie terzake van de door haar vervaardigde knipselkranten ingevolge de artt. 2, 3 en 5 van het op art. 16b lid 6 Aw. gebaseerde Reprobesluit aan de auteursrechthebbenden een vergoeding verschuldigd zijn van f 0,10 per gekopieerde pagina. Zij vordert in de onderhavige procedure NBLC en de Provincie te veroordelen om — op straffe van een dwangsom — opgave te doen van de door haar vervaardigde knipselkranten, met name van het aantal pagina's, de oplage en de verschijningsfrequentie van elke knipselkrant, en verder om voor de toekomst na afloop van elk kwartaal gelijke opgaven te doen; voorts vordert zij van NBLC respectievelijk de Provincie beta-

ling van f 0,10 per pagina van elke door de betrokken gedaagde vervaardigde knipselkrant. Tevens vordert zij van NBLC en de Provincie gezamenlijk f 7500 buitengerechtelijke kosten.

NBLC en de Provincie beroepen zich primair op de vrijstelling van art. 15 Aw. Mocht art. 15 Aw. niet van toepassing zijn, dan is er — aldus NBLC en de Provincie — hooguit sprake van een kopieeractiviteit die valt binnen het kader van art. 16b lid 1 Aw. dan wel van art. 17 Aw. dat tot een vergoeding verplicht ten aanzien waarvan de Stichting geen inningsbevoegdheid heeft; NBLC beroept zich voorts nog op ‘verkrege rechten’. Zowel in eerste aanleg als in hoger beroep is het meest verstrekkende verweer (het beroep op art. 15 Aw.) gehonoreerd. Daarmee is de vraag of NBLC en de Provincie zich terecht op art. 15 Aw. beroepen inzet van het geding in cassatie geworden.

3 De Rechtbank te 's-Gravenhage wijst de vorderingen van de Stichting af bij vonnis van 13 mei 1992 (gepubliceerd in AMI 1992, p. 154). Zij stelt voorop dat de door NBLC en de Provincie vervaardigde knipselkranten niet vallen onder de letterlijke bewoordingen ‘een dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift’ van art. 15 Aw. doch dat het vervaardigen van die knipselkranten gezien de strekking van deze bepaling geoorloofd is. Dat oordeel motiveert de Rechtbank met een beroep op de parlementaire geschiedenis van de herziening van art. 15 Aw. in 1985 waaruit blijkt dat de toenmalige Minister van Justitie van oordeel was dat de in art. 15 Aw. vervatte regeling ook bedoeld is voor ‘knipselkranten’; de Rechtbank tekent daarbij aan ‘waarde te hechten aan dit bij herhaling uitgesproken gezaghebbende oordeel van de Minister’ hoewel — aldus de Rechtbank — hier geen sprake is van ‘een authentieke wetsinterpretatie’. De Rechtbank beroept zich voorts op de ratio van art. 15 Aw. welk artikel beoogt binnen bepaalde grenzen de ‘free flow of information’ te waarborgen; naar haar oordeel moet dit beginsel bij knipselkranten prevaleren boven het zogenaamde ‘do ut des’-beginsel dat eveneens aan de regeling van art. 15 Aw. ten grondslag ligt. (Terzijde merkt zij overigens op dat aannemelijk is dat de ‘pers’ wel degelijk mede van knipselkranten als de onderhavige gebruik maakt.) Zij overweegt voor haar oordeel steun te vinden in de terminologie van art. 15 Aw. waarin wordt gesproken van ‘overnemen’ terwijl art. 16b Aw. en het Reprobesluit spreken van ‘verveelvoudigen’; bij het vervaardigen van knipselkranten is naar haar oordeel veeleer sprake van ‘overnemen’ dan van ‘verveelvoudigen’ nu geselecteerd wordt welke (delen van) artikelen voor plaatsing in aanmerking komen. De Rechtbank overweegt voorts dat art. 10 bis lid 1 van de Berner Conventie zich niet tegen deze uitleg van art. 15 Aw. verzet.

Terzijde merk ik nog op dat de Rechtbank de zaak — onder aanhouding van iedere verdere beslissing — naar de rol heeft verwezen voor wat betreft de reconventionele vordering van NBLC tot betaling van f 14 421,45 buitengerechtelijke kosten; deze vordering speelt in cassatie geen rol.

4 Het Hof te 's-Gravenhage bekrachtigt het in conventie gewezen vonnis van de Rechtbank bij arrest van 28 april 1994 (gepubliceerd in IER 1994, 16) na door de Stichting ingesteld appel en door NBLC en de Provincie ingesteld voorwaardelijk incidenteel appel. (De Stichting wordt niet-ontvankelijk verklaard in haar hoger beroep tegen het vonnis voor zover tussen de Stichting en NBLC in reconventie gewezen.)

Anders dan de Rechtbank is het Hof van oordeel dat de onderhavige knipselkranten rechtstreeks vallen onder ‘dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften’ als bedoeld in art. 15 Aw. Het Hof kent daarbij doorslaggevend betekenis toe aan de wetsgeschiedenis, met name aan de passages opgenomen in de memorie van toelichting en de memorie van antwoord bij wetsvoorstel 16 740 en voorts aan de uitlatingen van de toenmalige Minister van Justitie tijdens de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer; het Hof neemt daarbij in aanmerking dat de Tweede Kamer zich kennelijk met het oordeel van de Minister heeft verenigd alsmede dat gesteld noch gebleken is dat de onderhavige knipselkranten zich in enig opzicht onderscheiden van ‘de knipselkranten van de overheid’ waarop de Minister van Justitie — naar het oordeel van het Hof — doelde in zijn uitlatingen bij de mondelinge behandeling.

5 De Stichting stelt (tijdig) cassatieberoep in. NBLC en de Provincie concluderen tot verwerping van het beroep. Partijen hebben de zaak van een schriftelijke toelichting voorzien; zij hebben tevens gere- en gedupliceerd.

Het cassatiemiddel

6 Middelonderdeel 1 bevat een inleiding. Middelonderdeel 2.1 betoogt dat knipselkranten als de onderhavige niet kunnen gelden als een ‘dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift’ als bedoeld in art. 15 eerste lid sub 1 Aw., mede omdat overneming van publikaties in knipselkranten niet kan gelden als ‘reproduction par la presse’ als bedoeld in art. 10bis van de Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst van 9 september 1886, bij de strekking waarvan art. 15 beoogt aan te sluiten. Hieraan doet volgens middelonderdeel 2.2 niet af dat bij de parlementaire behandeling van het voorstel dat heeft geleid tot de wet van 30 mei 1985, Stb. 307, door de toenmalige Minister van Justitie uitlatingen zijn gedaan zoals door het Hof aangehaald; in dat verband wordt betoogd dat bedoelde uitlatingen een aanzienlijk minder uitgesproken strekking hebben dan het Hof daaraan toekent. Middelonderdeel 2.2 bestrijdt voorts 's Hof's overweging dat de knipselkranten waarover het in deze zaak gaat zich niet onderscheiden van de door de Minister van Justitie bedoelde knipselkranten. Deze overweging lijkt te zijn ingegeven, aldus dit middelonderdeel, door een onjuiste rechtsopvatting; betoogd wordt dat niet duidelijk is wat de Minister in de door het Hof beoogde passage heeft bedoeld zodat het niet mogelijk is aan de hand van een rechtens juiste maatstaf vast te stellen of bepaalde knipselkranten zich wel of niet onderscheiden van de knipselkranten die de Minister op het oog heeft gehad. Middelonderdeel 3a voert aan dat het in middel-

onderdeel 2 betoogde althans juist is indien — zoals in casu veronderstellenderwijs als vaststaand mag worden aangenomen — de in het kader van het vervaardigen van de knipselkranten plaatsvindende activiteiten zich beperken tot selectie en bundeling van overgenomen publikaties zonder dat daarbij journalistieke arbeid wordt verricht zoals het vergaren van informatie uit andere bronnen dan de overgenomen publikaties en/of het (verder) bewerken, becommentariëren en/of analyseren van de gepresenteerde informatie of van andere stof. Middelonderdeel 3b betoogt — ‘in het verlengde van’ middelonderdeel 3a — dat de regel van art. 15 niet geldt wanneer het overnemen geschiedt door een instelling of organisatie die niet kan gelden als ‘persorgaan’ omdat zij geen bijdrage levert aan het produceren van nog niet eerder verschenen berichten, beschouwingen of andersoortige uitlatingen.

De middelonderdelen lenen zich naar het mij voorkomt voor een gezamenlijke behandeling.

7 Art. 15 Aw. beoogt inderdaad aan te sluiten bij de bepalingen van de Berner Conventie met betrekking tot het overnemen ‘par la presse’ van nieuwsberichten, gemengde berichten en artikelen over actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen ‘publiés dans les journaux ou recueils périodiques’. Het gaat hier om art. 2 achtste lid en om het door het middel genoemde art. 10 bis eerste lid van de Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst. (De landen waarvoor de Conventie geldt, vormen een Unie voor de bescherming van de rechten van auteurs op hun werken van letterkunde en kunst.) De Conventie is in 1886 tot stand gekomen en sindsdien verschillende malen aan een herziening onderworpen.

Het achtste lid van art. 2 bepaalt dat de bescherming van de Conventie niet van toepassing is op nieuwstijdingen of gemengde berichten die louter het karakter van persberichten dragen (‘nouvelles du jour ou faits divers qui ont le caractère de simples informations de presse’).

In de Nederlandse vertaling luidt art. 10 bis eerste lid — na de laatste wijziging aangebracht bij de herzieningsconferentie van Parijs — als volgt:

‘Het is aan de wetgeving van de landen van de Unie voorbehouden de verveelvoudiging door de pers, de uitzending door de radio of de overbrenging per draad aan het publiek van artikelen waarin actuele vragen van economie, politiek of godsdienst worden behandeld, en die zijn gepubliceerd in nieuwsbladen of tijdschriften of van door de radio uitgezonden werken van dezelfde aard, toe te staan in de gevallen waarin verveelvoudiging, de radiouitzending of de genoemde overbrenging niet uitdrukkelijk zijn voorbehouden. De bron moet echter altijd duidelijk zijn aangegeven; de sanctie op overtreding van deze verplichting wordt bepaald door de wetgeving van het land waar de bescherming wordt ingeroepen.’

Deze bepaling komt in hoofdzaak overeen met art. 9 tweede lid van de Brusselse tekst van 1948. Terwijl volgens die tekst het overnemen door de pers was toegestaan indien geen voorbehoud was gemaakt, wordt thans echter bepaald dat de nationale wetgever het

overnemen door de pers mag toestaan indien geen voorbehoud is gemaakt. Bovendien geldt de vrijheid tot overnemen in de nieuwe versie niet alleen voor de schrijvende pers doch ook voor radio, televisie en kabelomroep. (Ik verwijs hier naar de losbladige editie Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912, 3, p. BC 150–152.)

In de Conventie is niet nader aangegeven wat onder het begrip ‘presse’ moet worden verstaan. De Stichting memoreert in haar schriftelijke toelichting dat de regeling met betrekking tot de overnamevrijheid voor de ‘pers’ (oorspronkelijk opgenomen in art. 7 en daarna nog in art. 9) alleen betrof het overnemen door ‘un journal’ uit een ander ‘journal’ en dat bij de herziening van Rome (1928) in de plaats hiervan het begrip ‘presse’ is geïntroduceerd met de volgende toelichting (Actes, p. 209):

‘D'autre part, en parlant d'article sans la spécification ‘de journal’ et en remplaçant la phrase du texte de Berlin ‘peuvent être reproduit par un autre journal’ par la phrase ‘peuvent être reproduits pas la presse’, on a entendu que la nouvelle disposition doit s'appliquer non seulement aux journaux proprements dits, mais aussi aux recueils périodiques.’

Van de vrijheid die art. 10 bis de Unielanden laat om het auteursrecht te beperken door ‘de pers’ de bevoegdheid te verlenen artikelen over bepaalde actuele onderwerpen over te nemen, is in de omringende landen op verschillende wijze gebruik gemaakt. De Stichting heeft daarop gewezen in haar schriftelijke toelichting onder de aantekening dat de balans overal zodanig is dat het overnemen van actuele publikaties aan min of meer vergaande beperkingen onderworpen is. Zij verwijst daarbij voor Frankrijk naar Colombet, *Propriété littéraire et artistique* (1990) par. 231 (par. 232 in de zevende druk, 1994) en naar Desbois, *Le droit d'Auteur en France* (1978) par. 252, voor Engeland naar Cornish, *Intellectual Property* (1989), par. 11–026, 11–028, 13–002, 13–003 en 13–010, en naar Stewart (Dworkin), *International Copyright and Neighbouring Rights* (1989), p. 507–508, voor België naar Van Isacker, ‘Grondslagen’, *Kritische Synthese van het Belgische Auteursrecht*, Antwerpen 1985, p. 89–90 en naar Corbet, *Auteursrecht* (1991), par. 177–179 en voor Duitsland tenslotte naar Schrickler, *Urheberrecht* (1987), p. 650 e.v. (m.n. 655/666) en Fromm-Nordemann, *Urheberrecht* (1988), p. 265 e.v. (p. 367 e.v. in de achtste druk, 1994). Met name in Duitsland is het overnemen ook toegestaan aan ‘Informationsblatter’ zoals ‘Pressespiegel’, mits tegen een redelijke vergoeding.

8 Hoe dit alles ook zij, in ons land wordt aangenomen dat de Conventie slechts internationale situaties regelt, dat wil zeggen slechts betrekking heeft op de vraag of en in hoeverre Nederlanders in het buitenland dan wel buitenlanders in Nederland beschermd zijn. Gerbrandy merkt in dit verband het volgende op: ‘zou de Nederlandse wet in enig opzicht minder bescherming verlenen dan door een bepaling van minimum-recht in de Conventie gegarandeerd, dan is het betrokken wetsvoorschrift geenszins onverbindend; de Nederlandse

rechter zal het toepassen zo vaak als het een geding betreft waarin de eiser zich op de Conventie niet vermag te beroepen'. (Gerbrandy, Kort commentaar op de Auteurswet 1912, 1988, aant. 0, II sub d op art. 47 (p. 413–414).) Zie ook Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 2, p. 47.10 (MvT wetswijziging 1972).

Het onderhavige geding betreft slechts een nationale kwestie; de Conventie is derhalve niet van toepassing. Ook partijen gaan daarvan uit. De vraag of NBLC en de Provincie met hun knipselkranten inbreuk op auteursrechten maken moet derhalve worden beantwoord naar de maatstaf van art. 15 Aw. Aan de wetsgeschiedenis van deze bepaling moet daarbij — mede gezien de beperkte reikwijdte van de Conventie — naar mijn oordeel zelfstandige betekenis worden toegekend.

9 Met betrekking tot deze wetsgeschiedenis en met name met betrekking tot de door de Rechtbank en het Hof gememoreerde passages en uitlatingen valt het volgende te vermelden. Het gaat hier om de wetsgeschiedenis van de Wet van 30 mei 1985, Stb. 307, in werking getreden 1 augustus 1985, Stb. 412 (wetsvoorstel 16 740). Deze wet strekte ertoe de Auteurswet 1912 en met name ook art. 15 aan te passen aan de hiervoor reeds genoemde Akte van Parijs van de Berner Conventie. Volgens de tekst van 1912 stond art. 15 toe dat in een nieuwsblad of tijdschrift verschenen artikelen, berichten of andere stukken — met bronvermelding — werden overgenomen 'door een ander nieuwsblad of tijdschrift'. Bij de wetswijziging van 1972 is het amendement van Roethof c.s. overgenomen waarin werd voorgesteld het woord 'nieuwsblad' telkens te vervangen door de woorden 'dag-, nieuws- of weekblad'. (Zie Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 1, p. 15.24–15.25.)

Bij de hiervoor bedoelde wetswijziging van 1985 werd niet het in dit geding zo cruciale begrip 'door een ander dag-, nieuws- of weekblad of tijdschrift' gewijzigd; de overnamebevoegdheid werd beperkt tot artikelen met actualiteitswaarde. De meergenoemde uitlatingen van de Minister hebben echter wel betrekking op genoemd begrip. Met name door Cohen Jehoram, Knipselkrant en auteursrecht, BIE 1985, p. 174, l.k. (en p. 175 r.k.) en de Stichting is in dat verband gesproken van een 'niet authentieke wetsinterpretatie'; ook de Rechtbank vermeldt in haar vonnis dat geen sprake is van een authentieke interpretatie.

Volledigheidshalve neem ik hier de desbetreffende passages over (met bronvermelding).

In de memorie van toelichting bij wetsvoorstel 16 740 wordt met betrekking tot de voorgestelde wijziging van art. 15 het volgende vermeld (Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 1, p. 15.26–15.27):

'Terwijl volgens de Brusselse tekst het overnemen door de pers van artikelen als boven omschreven (over actuele economische, politieke of godsdienstige onderwerpen; DVL) is toegestaan, indien geen voorbehoud is gemaakt, bepaalt de Akte van Parijs thans dat de nationale wetgever het overnemen door de pers van deze artikelen mag toestaan, indien geen voorbehoud

gemaakt is. Het huidige artikel 15 bevat voor de buitenlandse pers een regeling die overeenkomt met hetgeen de Conventie bepaalt en voor de binnenlandse pers één die daarvan afwijkt. Het komt de ondergetekenden niet wenselijk voor dat de regeling voor de binnenlandse pers in de Auteurswet afwijkt van de nieuwe tekst van de Conventie. Daarom is het advies van de Adviescommissie voor het Auteursrecht, waarin op dit punt geen wijziging van artikel 15 van de Auteurswet werd voorgesteld, hier niet gevolgd. Voor de binnenlandse en buitenlandse pers wordt thans dezelfde regeling voorgesteld. Deze is gebaseerd op hetgeen de Conventie bepaalt. De wijziging betekent met name dat thans ook voor de binnenlandse pers het actualiteitsvereiste geldt en de overnamebevoegdheid niet meer geldt voor 'berichten en andere stukken', maar zich beperkt tot artikelen. De hier voorgestelde regeling is ook voor zogenaamde 'knipselkranten' bedoeld (cursivering toegevoegd; DVL).'

In het Voorlopig Verslag (van de Tweede Kamer) verzochten de leden van de SGP-fractie om een nadere uiteenzetting over de auteursrechtelijke status van knipselkranten en persoverzichten, over de overeenkomsten en de verschillen tussen beide fenomenen. (Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 1, p. 15a.8.)

De MvA op art. 15a vermeldt in dit verband (Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 1, p. 15a.10):

'In een persoverzicht wordt door middel van citaten uit artikelen een overzicht gegeven van de inhoud van een aantal bladen, in een knipselkrant worden artikelen in hun geheel gekopieerd weergegeven. In artikel 15a is een bepaling over de persberichten overgenomen om buiten twijfel te stellen dat de publicatie van een dergelijke citatenreeks geoorloofd is. Knipselkranten vallen onder het regime van artikel 15. Voor zover zij verder willen gaan dan dit artikel toelaat, zullen zij zich daarvoor langs de gewone weg toestemming van de rechthebbende moeten verwerven.'

Tijdens de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer heeft het kamerlid Groenman (D'66) opgemerkt (Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912 (losbl.) 1, p. 15.34):

'Mijn fractie stemt in met het naar aanleiding van artikel 15, sub c, opgemerkte (naar ik aanneem: in de brief van de vereniging voor auteursrecht aan de vaste kamercommissie voor Justitie; DVL), namelijk dat het wel zeer de vraag is of knipselkranten als tijdschriften kunnen worden aangemerkt.'

De Minister van Justitie Korthals Altes antwoordde (Parlementaire Geschiedenis van de Auteurswet 1912, t.a.p.):

'Ik weet dat daarover verschillende opvattingen bestaan. De knipselkranten die de overheid verspreidt, voldoen aan alle criteria die daarvoor worden gesteld in artikel 15.'

10 Zoals gezegd heeft de Rechtbank bij de beantwoording van de vraag of 'knipselkranten' vallen onder de categorie 'dag-, nieuws- of weekbladen en tijdschriften' van art. 15 Aw. 'waarde gehecht' aan het 'bij

herhaling uitgesproken gezaghebbende oordeel van de Minister' alhoewel — aldus de Rechtbank — geen sprake is van een 'authentieke wetsinterpretatie'. Zij heeft daarbij verwezen naar de ratio van art. 15, het waarborgen van de 'free flow of information', aan welke ratio — aldus de Rechtbank — meer gewicht toekomt dan aan het 'do ut des'-beginsel dat eveneens aan art. 15 ten grondslag ligt. Het Hof heeft daarentegen aan het oordeel van de Minister zonder meer doorslaggevend betekenis toegekend onder de aantekening dat de Tweede Kamer zich kennelijk daarmee heeft verenigd. De vraag welke betekenis moet worden toegekend aan de hiervoor geciteerde passages uit de wetsgeschiedenis is daarmee in de onderhavige procedure centraal komen te staan.

11 Aan de Stichting kan worden toegegeven dat de wetsgeschiedenis niet steeds beslissend behoeft te zijn voor de interpretatie van wetsartikelen door de rechter doch — om met Vranken (Asser-Vranken, 1995, nr. 154) te spreken — 'wordt vergezeld, bevestigd of voorbijgestreefd door andere argumenten'. De Stichting heeft in dit verband in appel verwezen naar Asser-Scholten, par. 9 en 11 en p. 43; ik kan inmiddels tevens verwijzen naar Asser-Vranken, nrs. 141–154.

In de onderhavige zaak gaat het om een passage in de MvT waarin uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat 'de voorgestelde regeling' ook geldt voor 'knipselkranten', om een passage in de MvA II waarin — naar aanleiding van een in het VV II gestelde vraag — wordt herhaald dat knipselkranten onder het regime van art. 15 vallen, en om het door de Minister van Justitie tijdens de mondelinge behandeling gegeven antwoord op een vraag uit een van de fracties. In de MvT wordt betoogd dat de voorgestelde regeling ook geldt voor 'knipselkranten', een betoog waarmee de Tweede Kamer kennelijk heeft ingestemd. In zoverre zou naar mijn oordeel dan ook wel degelijk kunnen worden gesproken van een 'authentieke wetsinterpretatie'. Anders dan de Stichting meen ik dat hier geen sprake is van ambivalente en ontwijkende uitlatingen. Uit het hiervoor geciteerde antwoord van de Minister tijdens de mondelinge behandeling leid ik niet af dat deze het aanvankelijk ingenomen standpunt dat knipselkranten onder het regime van art. 15 vallen in die zin afzwakt dat althans knipselkranten van de overheid onder die regeling zouden vallen. Dat lijkt mij zeker gezien de duidelijke stellingname in de memorie van toelichting en de memorie van antwoord niet waarschijnlijk. Het ligt naar het mij voorkomt veeleer voor de hand aan te nemen dat de Minister met zijn antwoord heeft willen aangeven dat de door de overheid vervaardigde knipselkranten (beogen te) blijven binnen de door art. 15 getrokken grenzen (bronvermelding en inachtneming van een eventueel gemaakt auteursrechtelijk voorbehoud).

Het Hof heeft overigens uit het antwoord van de Minister kennelijk wel afgeleid dat het aanvankelijk ingenomen standpunt is afgezwakt. Het Hof nam immers bij zijn beslissing in aanmerking dat 'gesteld noch gebleken is dat de knipselkranten waarover het in de onderhavige zaak gaat, zich in enig opzicht onderschei-

den van de knipselkranten van de overheid, waarop de Minister van Justitie in zijn antwoord aan het kamerlid Groenman doelde'. Ik kom hierop terug bij de bespreking van de in middelonderdeel 2.2 vervatte klacht.

12 De Stichting betoogt dat de hiervoor genoemde uitlatingen (de passages in de MvT en de MvA II en het antwoord van de Minister tijdens de mondelinge behandeling) moeten worden uitgelegd tegen de achtergrond van de bedoeling van de wetgever met art. 15 Aw aan te sluiten bij art. 10 bis van de Berner Conventie; aangevoerd wordt dat het overnemen van publikaties in knipselkranten niet kan gelden als 'reproduction par la presse' als bedoeld in art. 10 bis. In dat verband wordt nog betoogd dat knipselkranten niet als 'pers' gekwalificeerd kunnen worden aangezien knipselkranten geen eigen bijdrage leveren aan de nieuwsgaring en aan het produceren van nog niet eerder verschenen berichten, beschouwingen of andersoortige nog niet eerder verschenen uitingen.

Aan de Stichting kan naar het mij voorkomt worden toegegeven dat 'knipselkranten' niet kunnen worden beschouwd als 'pers' in de klassieke betekenis van het woord. Het begrip 'la presse' is echter in de Berner Conventie niet nader omschreven (ik wees daar reeds op) terwijl art. 10 bis met zijn aan de pers toegekende bevoegdheid tot het overnemen van nieuwsberichten, gemengde berichten en artikelen met actuele informatie met name beoogt 'the free flow of information' te waarborgen. Aldus met name ook het gezaghebbende commentaar van Ricketson, *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986*, par. 9.29 e.v.. Daaraan doet mijns inziens niet af dat naar huidige inzichten de 'free flow of information' voldoende is gewaarborgd door de mogelijkheid tot vrije overname van de (niet onder auteursrecht vallende) nieuwsfeiten in een werk dat als nieuw en oorspronkelijk moet worden aangemerkt terwijl de nieuwsberichten zelf slechts tegen betaling van een redelijke vergoeding kunnen worden overgenomen. Zie over deze inzichten met name het in januari 1992 uitgebrachte Eindrapport 'Bescherming van nieuwsberichten' van de Studiecommissie Artikel 15 Auteurswet van de Vereniging voor Auteursrecht, door de Stichting als productie bij haar memorie van antwoord in het voorwaardelijk incidenteel appel in het geding gebracht.

Met NBLC en de Provincie ben ik van oordeel dat knipselkranten voorzien in een behoefte aan een gespecialiseerde nieuwsvoorziening die men in het algemeen gesproken niet zelf kan verzamelen. Ik onderschrijf dan ook de overweging van de Rechtbank dat het oordeel van de Minister dat knipselkranten onder het regime van art. 15 vallen niet met de ratio van art. 15 Aw. in strijd komt. Daaraan doet naar mijn oordeel niet af dat aan de Stichting zonder meer moet worden toegegeven dat knipselkranten wel erg eenzijdig profiteren van de regeling van art. 15 terwijl overigens de in art. 15 geregelde bevoegdheid tot overnemen mede haar rechtvaardiging lijkt te vinden/vindt in het 'do ut des'-beginsel. In dit verband merk ik op dat een 'knipselkrant' die zich met name richt op het overnemen van

berichten en artikelen uit een enkel tijdschrift en die zich daarmee rechtstreeks wendt tot de specifieke doelgroep van dat tijdschrift, naar mijn oordeel niet moet worden beschouwd als een knipselkrant in de eigenlijke betekenis van het woord. In een dergelijk geval is immers geen sprake van het voorzien in een ‘gespecialiseerde nieuwsvoorziening die men in het algemeen gesproken niet zelf kan verzamelen’ aangezien bij deze beperkte opzet geen selecties van berichten uit verschillende dagbladen en tijdschriften worden overgenomen.

Ik meen — evenals de Rechtbank — dat ook betekenis kan worden gehecht aan de omstandigheid dat de door knipselkranten ontplooiende activiteit (‘het knipselen’) zich met name van het eenvoudige kopiëren onderscheidt doordat geselecteerd en geordend wordt.

13 De schrijvers zijn verdeeld. Zowel de Stichting als NBLC en de Provincie kunnen zich op gezaghebbende auteurs beroepen. Overigens verdient daarbij vermelding dat ook door degenen die oordelen dat knipselkranten onder het regime van art. 15 vallen wordt aangetekend dat knipselkranten wel erg eenzijdig van de regeling van art. 15 profiteren.

De volgende schrijvers nemen aan dat knipselkranten onder het regime van art. 15 vallen:

— Cohen Jehoram, Knipselkrant en auteursrecht, BIE 1985, p. 175 r.k. Deze auteur voert aan dat het ‘knipselen’ veel meer lijkt op de in art. 15 genoemde vorm van verveelvoudigen, het ‘overnemen’ van artikelen door persorganen, dan op het simpele verveelvoudigen van de artt. 16b en 17 Aw.

— Gerbrandy, Kort commentaar op de Auteurswet 1912, 1988, aant. 10 op art. 15 (p. 219); aant. 13 op art. 15a (p. 227). Naar het oordeel van Gerbrandy moet men de knipselkrant zien ‘als een periodiek gelijk bedoeld in art. 15, maar dan van een geheel apart soort’. Een ‘werk’ mag men een knipselkrant wel noemen omdat er ‘oorspronkelijk denkwerk achter zit’; de knipselkrant moet echter beschouwd worden als een geheel eigensoortige periodiek omdat de knipselkrant niet een periodiek is die soms overneemt maar een periodiek die altijd overneemt en niets anders doet dan dat. Aldus Gerbrandy.

— Van Lingén, Auteursrecht in hoofdlijnen, 1990, p. 108. Van Lingén beroept zich op de MvT bij de wetwijziging van 1985 en vindt dat men daar vrede mee kan hebben nu immers in de bron het auteursrecht kan worden voorbehouden.

— Spoor/Verkade, Auteursrecht, 1993, nr. 140, p. 196 (Spoor was advocaat van de Provincie in feitelijke instanties). Deze auteurs verwijzen naar het vonnis van de Rechtbank in deze zaak en voorts naar de MvT bij de wetwijziging van 1985.

De tegenovergestelde mening zijn toegedaan:

— De Studiecommissie Artikel 15 Auteurswet van de Vereniging voor Auteursrecht, eindrapport van januari 1992, p. 39. De Studiecommissie laat het bij de constatering voldoende argumenten te hebben voor haar opvatting dat knipselkranten niet onder de in art. 15 Aw. genoemde publikaties vallen. De Studiecommissie betracht hier terughoudendheid in verband met de on-

derhavige, destijds reeds aanhangige procedure. Los van de vraag of knipselkranten tot de categorie ‘dag-, nieuws- of weekbladen of tijdschriften’ behoren, staat voor de Studiecommissie vast dat voor overname in knipselkranten een vergoeding betaald zou moeten worden.

— Vecht, Artikel 15 Auteurswet 1912 en de bescherming van nieuwsberichten (bewerking van het rapport van de Studiecommissie; Vecht was secretaris), Informatierecht/AMI 1992, p. 109 r.k. Vecht geeft het standpunt van de Studiecommissie weer.

— Wichers Hoeth, Kort begrip van het intellectuele eigendomsrecht, 1993 (bewerkt door o.a. Mout-Bouwman, de advocaat van de Stichting in feitelijke instanties), p. 288. In dit werk wordt betoogd dat knipselkranten geen persprodukten zijn als bedoeld in art. 15 Aw. omdat knipselkranten geen eigen journalistieke inbreng hebben.

14 Alles overziende meen ik dat er onvoldoende zwaarwegende argumenten zijn om voorbij te gaan aan de wetsgeschiedenis waaruit mijns inziens inderdaad moet worden afgeleid dat ‘knipselkranten’ naar het oordeel van de wetgever van 1985 vallen onder het regime van art. 15. Het middel moet mijns inziens dan ook in al zijn onderdelen falen. Met betrekking tot middelonderdeel 2.2 merk ik nog het volgende op.

Ik memoreerde reeds dat het Hof heeft vastgesteld dat ‘gesteld noch gebleken is’ dat de knipselkranten van NBLC en de Provincie zich onderscheiden van die waarop de Minister in zijn antwoord aan het kamerlid Groenman doelde (‘de knipselkranten die de overheid verspreidt’). Middelonderdeel 2.2 richt zich tegen deze feitelijke vaststelling. De tegen 's Hofs overweging gericht rechtsklacht (middelonderdeel 2.2) strekt naar het mij voorkomt ‘slechts’ ten betoge dat geen onderscheid kan worden gemaakt tussen door de overheid verspreide knipselkranten en andere knipselkranten. Gesteld wordt dat het niet mogelijk lijkt aan de hand van een rechtens juiste maatstaf vast te stellen of bepaalde knipselkranten zich onderscheiden van de knipselkranten die de Minister op het oog heeft gehad aangezien de Minister zich niet uitlaat over de (bijzondere) aard van de door de overheid verspreide knipselkranten; betoogd wordt dat 's Hofs oordeel aldus lijkt te zijn ingegeven door een onjuiste rechtsopvatting.

Naar mijn oordeel (ik maakte daar reeds melding van) kan uit het antwoord van de Minister aan het kamerlid Groenman niet worden afgeleid dat de Minister slechts het oog heeft gehad op de knipselkranten van de overheid; de onderhavige klacht loopt naar mijn oordeel daarop reeds vast. Overigens is tegen 's Hofs feitelijke vaststelling op zichzelf geen klacht gericht; ook daarom moet er in cassatie van worden uitgegaan dat de knipselkranten van NBLC en de Provincie zich niet onderscheiden van de knipselkranten van ‘de overheid’ waarop de Minister tijdens de mondelinge behandeling van wetsvoorstel 16 740 zou hebben gedoeld. Daarbij zij nog bedacht dat het in casu gaat om knipselkranten van een provincie en dat niet is betwist dat de Provincie soortgelijke knipselkranten vervaardigt als NBLC.

16 NBLC en de Provincie hebben zich nog beroepen op art. 10 Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBP) (hierna te noemen: BUPO). Dit beroep faalt. Het in de Auteurswet neergelegde vereiste van toestemming van de rechthebbende op auteursrecht voldoet aan de voorwaarden gesteld in lid 2 van art. 10 EVRM en in lid 3 van art. 19 BUPO; ik verwijs hier naar Uw arresten van 14 januari 1983, NJ 1984, 696 en van 24 december 1993, NJ 1994, 641.

Conclusie

Het middel ongegrond bevindend, concludeer ik tot verwerping van het beroep.
